

ОПИС МОДЕЛІ ГАЛУЗЕВОГО ВПЛИВУ НА СТАН РИНКУ

© 2014 МОРОЗ О. В., ВОЛОВОДЮК С. С.

УДК 330.3: 69.003.13

Мороз О. В., Воловодюк С. С. Опис моделі галузевого впливу на стан ринку

Висвітлено взаємозв'язок і вплив розвитку будівництва на економічне зростання. Проаналізовано динаміку відносного обсягу будівельної галузі у світовому ВВП різних за соціально-економічним розвитком груп. Проведено співставлення динаміки змін частки будівництва в Україні з відповідним показником країн з перехідною економічною системою. Розглянуто основні економічні показники будівельно-індустріального комплексу в розрізі країни та Вінницького регіону, визначено обмеження розвитку галузі. Відзначено особливе місце та вплив галузі промисловості будівельних матеріалів на зростання та розвиток будівельної індустрії на рівні країни і окремих регіонів. Вказано на потребу докорінної модернізації як технологічної основи виробництва галузі, так і системи управління її розвитку. Відмічено перспективність застосування у виробничо-збутовій діяльності підприємств маркетингово-комунікаційних інструментів, адаптованих під вітчизняного споживача.

Ключові слова: будівництво, ВВП, соціально-економічний розвиток, модернізація галузі, галузевий вплив.

Рис.: 4. **Табл.:** 6. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 26.

Мороз Олег Васильович – доктор економічних наук, професор, кафедра менеджменту та моделювання в економіці, Вінницький національний технічний університет (Хмельницьке шосе, 95, Вінниця, 21021, Україна)

Воловодюк Світлана Станіславівна – здобувач, кафедра менеджменту та моделювання в економіці, Вінницький національний технічний університет (Хмельницьке шосе, 95, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: volovoduksveta@gmail.com

УДК 330.3: 69.003.13

Мороз О. В., Воловодюк С. С. Описание модели отраслевого влияния на состояние рынка

Освещена взаимосвязь и влияние развития строительства на экономический рост. Проанализирована динамика относительного объема строительной отрасли в мировом ВВП различных по социально-экономическому развитию групп. Проведено сопоставление динамики изменения доли строительства в Украине с соответствующим показателем стран с переходной экономической системой. Рассмотрены основные экономические показатели строительного-индустриального комплекса в разрезе страны и Винницкого региона, определены ограничения развития отрасли. Отмечено особое место и влияние отрасли промышленности строительных материалов на рост и развитие строительной индустрии на уровне страны и отдельных регионов. Указано на необходимость коренной модернизации как технологической основы производства отрасли, так и системы управления ее развитием. Отмечена перспективность применения в производственно-сбытовой деятельности предприятий маркетингово-коммуникационных инструментов, адаптированных под отечественного потребителя.

Ключевые слова: строительство, ВВП, социально-экономическое развитие, модернизация отрасли, отраслевое влияние.

Рис.: 4. **Табл.:** 6. **Формул.:** 2. **Библ.:** 26.

Мороз Олег Васильевич – доктор экономических наук, профессор, кафедра менеджмента и моделирования в экономике, Винницкий национальный технический университет (Хмельницкое шоссе, 95, Винниця, 21021, Украина)

Воловодюк Светлана Станиславовна – соискатель, кафедра менеджмента и моделирования в экономике, Винницкий национальный технический университет (Хмельницкое шоссе, 95, Винниця, 21021, Украина)

E-mail: volovoduksveta@gmail.com

UDC 330.3: 69.003.13

Moroz O. V., Volovodyuk S. S. Description of the Model of Sectoral Influence on the State of Market

Relationship of development of construction with economic growth as well as its influence on the latter were covered. Within the world GDP, dynamics of the relative volume of construction industry sector, consisting of groups with different socio-economic development, was analyzed. A comparison of dynamics of change in the share of construction in Ukraine with the corresponding indicator of the countries with transitional economy systems was carried out. The main economic indicators of construction-industrial complex in the context of the country and of the Vinnytsya region were considered, limitations for development of the industry sector were defined. A special place and the influence of the industry sector of construction materials on the growth and development of the construction industry at the country and regional levels was highlighted. The need of fundamental modernization concerning the technological basis of the industry sector, as well as the system for management of its development, was indicated. Prospect of implementation in the production and supply activity of enterprises tools for marketing and communication, adapted to the domestic consumer, was specified.

Key words: construction, GDP, socio-economic development, modernization of industry sector, sectoral influence.

Pic.: 4. **Tabl.:** 6. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 26.

Moroz Oleg V. – Doctor of Science (Economics), Professor, Department of Management and Modeling in Economics, Vinnytsia National Technical University (Khmelnyske shose, 95, Vinnytsia, 21021, Ukraine)

Volovodyuk Svitlana S. – Applicant, Department of Management and Modeling in Economics, Vinnytsia National Technical University (Khmelnyske shose, 95, Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: volovoduksveta@gmail.com

На соціально-економічний стан країни впливає рівень збалансованості окремих структурних елементів бізнес-середовища, а також рівень ефективності використання відповідних активів. Будівельно-індустріальний комплекс по праву може вважатися одним із найдієвіших важелів впливу на промисловий розвиток і, відповідно, на основні соціально-економічні показники національного рівня.

Мета статті – висвітлення ролі вітчизняного будівельно-індустріального комплексу в економічному зростанні на національному та регіональному рівнях. У

рамках даної статті буде піднято питання, яке на сьогодні є досить малодослідженим, а саме: вплив будівельно-індустріального комплексу регіонів як мультиплікатора інвестиційного ефекту на соціально-економічні показники національного рівня.

Проблеми розвитку будівельно-індустріального комплексу досліджувалися у роботах російських науковців Белоусової Л. С., Гусевої М. П., Катаєвої Ю. В., Монахова Б. Е., Толмачева Е. А., Степанова І. С., Перського Ю. К., Хижнякова Д. М., а також Чістова Л. М., який розглядав будівельну галузь як соціально-економічну систему

[1 – 3]. Вітчизняні науковці Карлова О. А., Гладка О. Д., Головка А. С., Жеребійов Я. І., Пинда Ю. В., Щеглова О. Ю. вбачали в розвитку структурних одиниць будівельно-індустріального комплексу ринковий потенціал країни та регіону [4 – 6]. Практичні аспекти функціонування сучасних підприємств будівництва та специфіка виробничих процесів і факторів, що впливає на їх ринковий потенціал, представлені в роботах Васильченко А. О., Гойко А. Ф., Зернюк О. В., Забари С. В., Жердецького П. Ф., Ніколаєва В. П., Рогожина П. С. та ін. [7, 8].

Тісний зв'язок будівництва з іншими галузями економіки демонструють цифри, що наведені в роботі [9]: будівництво споживає 15% всієї промислової продукції, у т. ч. 60% кабельних виробів, 90% будівельних матеріалів, 50% продукції лісової та деревообробної промисловості. Майже 70 галузей промисловості постачають ресурси, які є необхідними для будівельного виробництва. Саме тому наукове дослідження загальної формули залежності між станом будівельної галузі (як функціонального фактора) та показниками економічного зростання національного і регіонального рівнів є актуальним.

Традиційно розрізняють такі галузі будівництва:

- ✦ *промислове будівництво* – галузь, діяльність якої пов'язана з реконструкцією різного роду споруд та об'єктів, які мають відношення як до промисловості зокрема, так і до виробництва загалом. Показник попиту на промислове будівництво є одним з основних характеристик розвиненості країни;
- ✦ *транспортне будівництво* – галузь, на яку покладено спорудження і реконструкцію об'єктів залізниці, автомобільного, водного, повітряного та трубопровідного транспорту. Вагомість цієї галузі будівництва для національної економіки досить влучно відображено у виразі: «дороги і мости – обличчя країни»;
- ✦ *житлово-цивільне будівництво* – галузь, спеціалізована на зведенні об'єктів невиробничої сфери народного господарства: житлових будинків, готелів, навчальних закладів, культурних, медичних і дитячих установ та ін. Особливістю даної галузі будівництва є його комплексність та прямий зв'язок із рівнем життя населення країни [10 – 12].

Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей матеріального виробництва, оскільки бере участь у створенні основних фондів і має вирішальний вплив на НТП в усіх галузях народного господарства [10]. Дана галузь принципово є системоутворюючою, і відповідний мультиплікативний ефект має місце насамперед стосовно таких сфер, як машинобудування, металургія, енергетика, транспорт і т. ін. Будівельна індустрія залучає до процесу виробництва до 40,0% населення країни, оскільки тісно пов'язана з промисловим виробництвом, проектно-конструкторськими розробками, оптовою та роздрібною торгівлею та іншими сферами діяльності.

Для математичного обґрунтування впливу розвитку галузі «будівництво» на економічне зростання країни достатньо коректним уявляється застосування методу

кореляційного аналізу. У найпростішому випадку вивчається зв'язок між двома показниками, один з яких розглядається як незалежний показник – факторна ознака (x), яка у нашому випадку – валова додана вартість (ВДВ) галузі будівництва, а інший – як залежна величина, результативна ознака (y) – валовий внутрішній продукт (ВВП) країни (т. зв. «парна кореляція»). У загальному вигляді функція описується формулою $y = f(x)$. Для оцінки зв'язку між двома показниками залежною (y) і незалежною (x) було використано коефіцієнт кореляції, який розраховувався за формулою:

$$r_{xy} = \frac{\sum (x - X)(y - Y)}{\sqrt{\sum (x - X)^2 \sum (y - Y)^2}}, \quad (1)$$

де r_{xy} – значення парного коефіцієнта кореляції;

x, y – факторна та результативна ознаки;

X, Y – середні значення факторної та результативної ознаки.

У табл. 1 наведено дані для розрахунку значення за вищенаведеною формулою (1).

У результаті проведених розрахунків константовано досить тісний зв'язок між розвитком будівництва та ВВП (коефіцієнт кореляції склав 0,95 в. од.). Позитивний значення коефіцієнта кореляції свідчить про прямий характер зв'язку, який передбачає зі збільшенням однієї ознаки відповідне збільшення іншої.

Розрахунок коефіцієнта детермінації було здійснено за формулою (2):

$$D = r^2 = 0,95^2 = 0,9025. \quad (2)$$

Коефіцієнт детермінації становив 0,90 в. од. Це вказує на те, що 90,0% варіації рівня ВВП країни зумовлено варіацією розвитку галузі будівництва, і лише 10,0% пояснюється дією інших факторів [14].

Авторами роботи [15] при аналізі динаміки змін частки будівельної галузі у світовому ВВП за останні декілька десятиліть (табл. 2) було зроблено такі висновки:

- ✦ вагомість даної галузі у XXI ст. має тенденцію до зниження: середня частка будівельної галузі у світовому ВВП за 1990 – 2000 рр. становила 5,9%, тоді як у 2001 – 2010 рр. – 5,6%;
- ✦ як правило, у довготривалому тренді частка будівельної галузі у ВВП країни спочатку збільшується, а потім йде на спад у міру економічного розвитку економіки;
- ✦ відносний обсяг будівельної галузі в національному ВВП досягає найбільшого значення в країнах із перехідною економікою.

На регіональному рівні узагальнюючим показником, який характеризує рівень розвитку економіки регіону, є валовий регіональний продукт (ВРП) [16]. В основу визначення цього показника покладено виробничий метод. ВРП регіону складається із суми валових доданих вартостей (ВДВ) усіх видів економічної діяльності, скоригованих на величину непрямо вимірюваних послуг фінансового посередництва та податків за виключенням субсидій на продукти.

У табл. 3 приведено дані щодо обсягів галузі будівництва у ВВП країни та ВРП Вінницькій області за 2002 – 2012 рр.

Вихідні дані для визначення коефіцієнта кореляції (у фактичних цінах)

	ВДВ будівництва, млрд грн (x)	ВВП країни, млрд грн (y)	(x - X)	(y - Y)	(x - X) ²	(y - Y) ²	(x - X) · (y - Y)
2002	7,7	225,8	-15,9	-519,6	252,2	270003,1	8252,4
2003	10,3	267,3	-13,3	-478,1	176,4	228597,0	6350,3
2004	14,4	345,1	-9,2	-400,3	84,3	160254,6	3675,7
2005	16,4	441,5	-7,2	-303,9	51,6	92366,3	2182,7
2006	21,2	544,2	-2,4	-201,2	5,7	40488,8	479,3
2007	30,5	720,7	6,8	-24,7	46,4	611,0	-168,5
2008	29,2	948,1	5,6	202,7	31,6	41079,9	1138,7
2009	21,5	913,3	-2,1	167,9	4,3	28184,3	-349,5
2010	32,5	1082,6	8,9	337,2	79,5	113691,6	3007,1
2011	37,2	1302,1	13,6	556,7	185,4	309894,6	7581,0
2012	38,6	1459,1	15,0	663,5	225,6	440208,1	9964,3
Суми	259,4	8199,6	0,0	0,0	1143,1	1725379,3	42113,4
Середні	24,0	745,4					
r_{xy}	0,95						

Джерело: [13].

Таблиця 2

Частка будівельної галузі у ВВП країн світу за категоріями

Категорія країн	Частка будівельної галузі в ВВП (середнє значення 1990 - 2000 рр.), %	Частка будівельної галузі в ВВП (середнє значення 2001 - 2010 рр.), %
Найменш розвинені країни	5,3	6,2
Країни, що розвиваються	6,0	5,7
Країни з перехідною економікою	7,7	6,2
Розвинені країни	5,8	5,5

Джерело: [15].

Таблиця 3

Частка ВДВ галузі «будівництво» у ВВП країни та ВРП Вінницької області (у фактичних цінах)

Рік	Україна			Вінницька область			Частка ВРП Вінницької області у ВВП України, %
	ВВП, млрд грн	ВДВ галузі «будівництво», млрд грн	Частка галузі «будівництво» у ВВП, %	ВРП, млрд грн	ВДВ галузі «будівництво», млрд грн	Частка галузі «будівництво» у ВРП, %	
2002	225,8	7,7	3,4	5,3	0,2	3,8	2,3
2003	267,3	10,3	3,9	6,2	0,23	3,7	2,3
2004	345,1	14,4	4,2	8,1	0,31	3,8	2,3
2005	441,5	16,4	3,7	10,2	0,34	3,3	2,3
2006	544,2	21,2	3,9	12,4	0,47	3,8	2,3
2007	720,7	30,5	4,2	15,4	0,73	4,7	2,1
2008	948,1	29,2	3,1	20,1	0,64	3,2	2,1
2009	913,3	21,5	2,4	20,1	0,47	2,3	2,2
2010	1082,6	32,5	3,0	23,6	0,91	3,9	2,2
2011	1302,1	37,2	2,9	29,1	1,1	3,8	2,2
2012	1459,1	38,6	2,7	33,0	0,8	2,4	2,3

Джерело: [17 - 19].

ВДВ будівництва по Україні за останні роки має тенденцію до зростання: у 2011 р. – на 4,7 млрд грн у порівнянні з 2010 р., у 2012 р. – на 1,4 млрд грн у порівнянні до 2011 р. Однак при цьому частка даної галузі у ВВП країни знижувалася в 2011 р. у співставленні до попереднього року на 0,1 відсоткових пункти (далі в. п.), тоді як у 2012 р. – на 0,2 в. п. Аналіз відповідних показників по Вінницькій області вказує на аналогічну ситуацію. Однак, якщо зменшення відсоткової частки ВДВ у ВВП у 2011 р. у порівнянні до 2010 р. становило лише 0,1 в. п., то у 2012 р. у порівнянні до 2011 р. уже 1,4 в. п., що, на нашу думку, є опосередкованим відображенням негативних економічних тенденцій у регіоні.

На рис. 1 представлено динаміку коливань частки ВДВ галузі «будівництво» у структурі ВВП країн із перехідною економічною системою. Результати аналізу свідчать про низький ступінь впливу даної галузі на національну економіку. Так, як бачимо, лідируючу позицію посідала Республіка Білорусь, в якій аналогічний показник у 2013 р. був більш ніж утричі вищим.

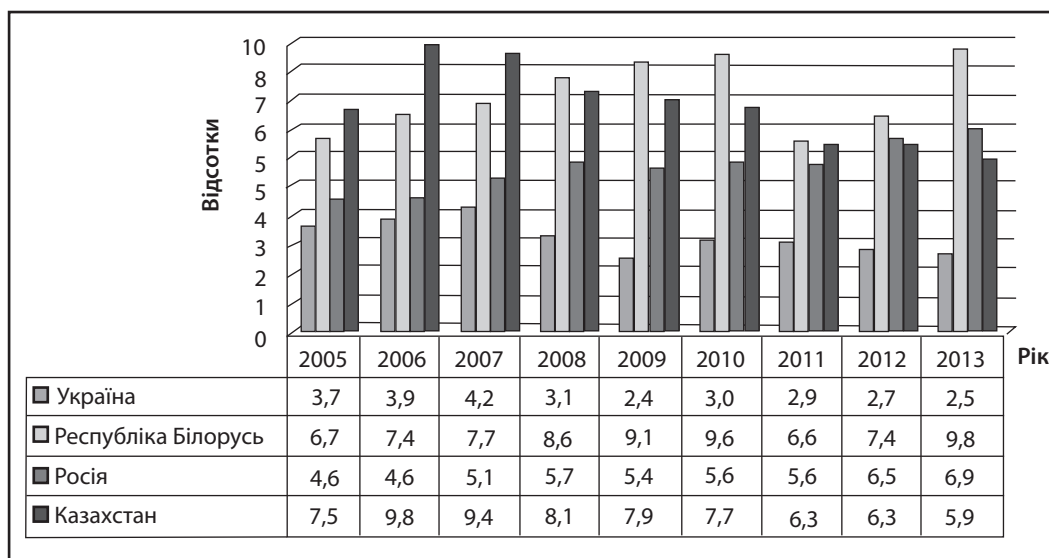

Рис. 1. Обсяги ВДВ галузі «будівництво» у ВВП країн із перехідною економічною системою [13, 19 – 21]

Як свідчать результати досліджень основних проблем галузі, причинами, що стримують діяльність будівельно-індустріального комплексу, є нестача замовлень, незабезпеченість фінансуванням, високий рівень податків, зменшення загального обсягу інвестицій, нестача оборотних коштів тощо. Дані фактори спричиняють відсутність суттєвих позитивних змін у фінансово-економічному стані підприємств будівельної індустрії. Відповідно, це в подальшому накладає негативний відбиток на соціально-економічний стан країни.

Дані табл. 4 інформують про обсяги виконаних будівельних робіт як по країні, так і по регіону, а також відображають частку галузі будівництва Вінницької області в масштабах країни.

Дані табл. 4 дають можливість проаналізувати відбиток фінансово-економічної кризи 2008 – 2009 рр. на будівельно-індустріальному комплексі країни та регіону. Так, обсяги виконаних будівельних робіт по Україні у 2009 р. у порівнянні з 2008 р. знизилась на 26475,8 млн грн, у т. ч. на 506,5 млн грн – у Вінницькій області. Від-

новити втрачені позиції будівельна галузь змогла лише у 2011 р., коли мало місце поживалення економічної діяльності та відповідне зростання таких показників, як індекс обсягів виконаних робіт, який у порівнянні до попереднього року по країні становив 118,6%, а по регіону – 124,0%. Тим не менш, на даний час відмічено досить суттєве зниження обсягів виконаних будівельних робіт: відповідні індекси становили у 2013 р. у порівнянні до 2012 р. по країні 88,9%, а по регіону – 87,0%.

Окремого аналізування потребує динаміка сектора промислового будівництва. Нежитлове або ж промислове будівництво – це сегмент будівельного ринку, який представляють об'єкти, що призначені для бізнесу та виробничої сфери. Попит на ньому залежить від упевненості у перспективах підприємницької діяльності й темпів прогресу в галузі, тоді як спад ділової активності у даній категорії є вкрай небажаним для економіки як країни, так і будь-якого регіону.

Графічне відображення статистичної інформації на рис. 2 вказує на тенденцію до зниження показників не-

житлового будівництва по Україні загалом і у Вінницькій області зокрема, причому в регіоні частка обсягів виконаних будівельних робіт у категорії «нежитлові будівлі» знизилась у 2013 р. у порівнянні з 2012 р. на 9,0 в. п., тоді як по країні – лише на 0,1 в. п.

Іншою є ситуація із житловим будівництвом. Тут відмічено досить відчутний позитивний ріст у 2013р. у порівнянні до 2012р. Даний показник зріс по країні на 3,6 в.п., тоді як по регіону – на 2,1 в.п., що вказує на наявність значно вищого і більш усталеного попиту на даний вид будівельної продукції.

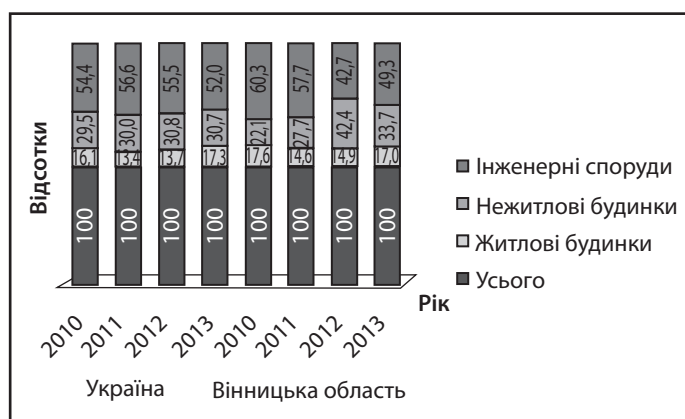
Житлове будівництво в наші дні залишається об'єктом найбільш рентабельного капіталовкладення. У табл. 5 відображено загальний обсяг капітальних інвестицій у житлове будівництво і в розрахунку на одну постійно проживаючу особу по Україні та по Вінницькій області.

Таким чином, у масштабах країни і в розрізі регіону відмічено позитивну тенденцію зростання як загального обсягу інвестицій по галузі, так і в розрахунку на одну особу. Проте слід відмітити досить значне відхилення об-

Обсяги виконаних будівельних робіт

Рік	Україна		Вінницька область		Частка обсягу Вінницької області, %
	У фактичних цінах, млн грн	Індекси обсягів, % до попереднього року	У фактичних цінах, млн грн	Індекси обсягів, % до попереднього року	
2000	8429,0	100,4	151,9	94,5	1,8
2002	10040,9	94,2	195,2	92,8	1,9
2003	13337,4	126,5	297,6	148,5	2,2
2004	19364,9	117,2	478,0	128,5	2,4
2005	25462,3	93,4	531,1	85,4	2,1
2006	38030,8	109,9	783,5	115,2	2,1
2007	53675,7	115,6	1098,9	119,2	2,0
2008	64362,6	84,2	1255,0	68,0	1,9
2009	37886,8	51,8	748,5	52,0	2,0
2010	43174,9	94,6	1005,1	108,3	2,2
2011	64288,2	118,6	1490,6	124,0	2,3
2012	65484,9	91,7	1561,5	95,0	2,4
2013	61242,9	88,9	1434,5	87,0	2,3

Джерело: [22 – 24].

Рис. 2. Розподіл обсягів виконаних будівельних робіт за видами будівельної продукції по Україні та Вінницькій області
Джерело: [13, 16 – 18].

Таблиця 5

Капітальні інвестиції в житлове будівництво по Україні та Вінницькій області (у фактичних цінах)

	2010 р.		2011 р.		2012 р.		2013 р.	
	Усього, млн грн	На одну особу, грн	Усього, млн грн	На одну особу, грн	Усього, млн грн	На одну особу, грн	Усього, млн грн	На одну особу, грн
Україна	28736,0	628,9	29557,0	649,2	38549,0	848,9	41567,0	917,4
Вінницька область	899,0	548,6	1031,0	632,0	1028,0	633,1	1256,0	777,6

Джерело: [13, 24].

сягів капітальних інвестицій на одну особу між регіональним та середнім рівнем по країні, принаймні за останні два роки: у 2012 р. – 25,4%; у 2013 р. – 15,2% (рис. 3).

Не зважаючи на наявний попит на житлове будівництво у Вінницькій області, обсяги прийнятої в експлуатацію площі житла у післякризовий період у регіоні не зросли до рівня докризового (табл. 6). За період 2010 – 2013 рр. відмічена тенденція до поступового нарощу-

вання темпів даного сектора будівництва. Однак навіть із урахуванням того, що у 2013 р. у порівнянні з попереднім роком мало місце зростання на 9,3%, загалом це було на 11,1% нижче відносно обсягів 2007 р., коли було зафіксовано максимальний показник щодо прийнятої в експлуатацію загальної площі житла в регіоні.

Одна із основних складових будівельно-індустріального комплексу – промисловість будівельних ма-

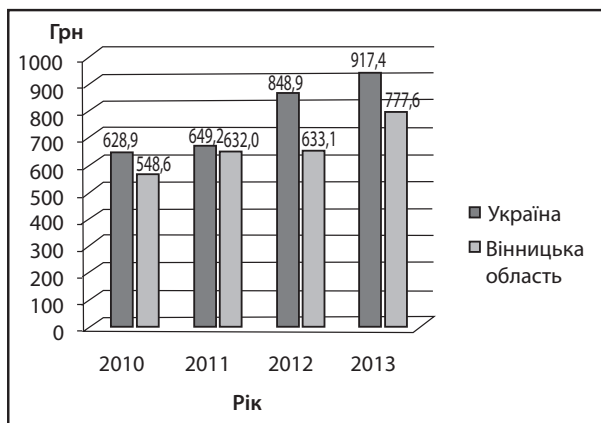

Рис. 3. Обсяги капітальні інвестиції в житлове будівництво в розрахунку на одну особу

Джерело: [13, 23, 24].

теріалів. Промисловість будівельних матеріалів – це комплексна галузь, яка включає в себе й інші самостійні галузі, які утворюють відповідні ринки, що функціонують самостійно, створюючи у сукупності загальний ринок будівельних матеріалів.

Тенденції на даному ринку впливають на різні сфери економіки: ціни на будматеріали позначаються на вартості будівництва; значні маркетингові бюджети роздрібних операторів ринку дозволяють їм освоювати нові технології просування товару; розвиток роздрібною мережі дозволяє нарощувати доходи для вітчизняних виробників будматеріалів. Саме тому дана галузь обґрунтовано визнана однією з пріоритетних у контексті інтеграції України до світового економічного простору [25, 26].

Слід зазначити, що відносно сировинного забезпечення загалом вітчизняні підприємства промисловості будівельних матеріалів до останнього часу не мали особливих проблем. Однак ці підприємства у переважній своїй більшості потребують докорінної модернізації як технологічної основи виробництва, так і управлінських підходів. Цей фактор, як свідчить практика, спричиняє прямий вплив на собівартість та якість кінцевого продукту будівництва. Також слід зазначити, що однією з характерних особливостей як будівельної галузі, так і промисловості будівельних матеріалів є сезонні оливоання, які зумовляють простій потужностей, чим накладають негативний відбиток на фінансово-господарській діяльності взаємопов'язаних із будівельним комплексом підприємств.

Загалом основними споживачами будматеріалів в Україні є не населення, а великі будівельні компанії. Саме на ці фірми припадає більш ніж 60% споживання будматеріалів [13]. Проте на сьогодні знайдеться не так багато компаній, готових інвестувати в масштабні будівельні проекти та модернізацію підприємств будівельної промисловості. Так, прямі іноземні інвестиції у будівельно-індустріальний комплекс Вінницької області у 2013 р. склали 1,0% від загального обсягу інвестицій у регіон [24, с. 270].

За таких обставин саме на малий бізнес покладається забезпечення відносної стабільності на вищезгаданому ринку. Обсяги реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) даної категорії підприємств у будівельній галузі по Вінницькій області в останні роки зростали. Так, за даними [24, с. 338], їхня частка у загальному обсязі товарної продукції у 2011 р. становила лише 24,7%, тоді як у 2012 р. – 41,5%, а у 2013 р. – уже 45,2%.

Аналіз періодичних видань Вінницької області щодо попиту та пропозиції на послуги будівельно-промислового комплексу показав зростаючу динамічність та відчутну сезонність. Слід відмітити, що пропозиція послуг безпосередньо у сфері будівництва становила лише 3 – 5% від загальної кількості пропозицій будівельно-промислового комплексу області та була представлена фізичними особами-підприємцями. Дослідження підприємств вищезгаданого комплексу на предмет позиціонування своєї пропозиції на ринку показало середню активність у категоріях «Будівельні матеріали» та «Виконання ремонтних робіт» і низьку – у категорії «Будівництво житла». Дослідження на предмет запровадження в діяльності виробників сучасних маркетингово-комунікаційних технологій (брендингу, паблік рілейшн тощо) показало помірно-середню активність у категорії «Будівельні матеріали», досить низьку – у категорії «Виконання ремонтних робіт» та повну відсутність активності – у категорії «Будівництво житла». Показники у поточну році, як видно на рис. 4, є найнижчими, що є безпосереднім індикатором негативних тенденцій.

Проблеми будівельної індустрії мають стати пріоритетними в контексті заходів запобігання економічної стагнації України. Ситуація потребує вибору такої моделі управління як на рівні країни, так і на рівні підприємств, яка б відповідала меті підвищення ефективності діяльності, сфокусованої в напрямку розвитку, і водночас давала б змогу зберегти стабільність та фінансову незалежність в умовах конкуренції. Також слід врахувати, що в основі стабільності та забезпечення розвитку

Таблиця 6

Прийнято в експлуатацію загальної площі житла у Вінницькій області (тис. м² загальної площі)

Показник	Рік						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Вінницька область, у т. ч.:	396	362	172	292	321	322	352
міська місцевість	236	204	134	186	214	214	209
сільська місцевість	160	158	38	106	107	108	143

Джерело: [24].

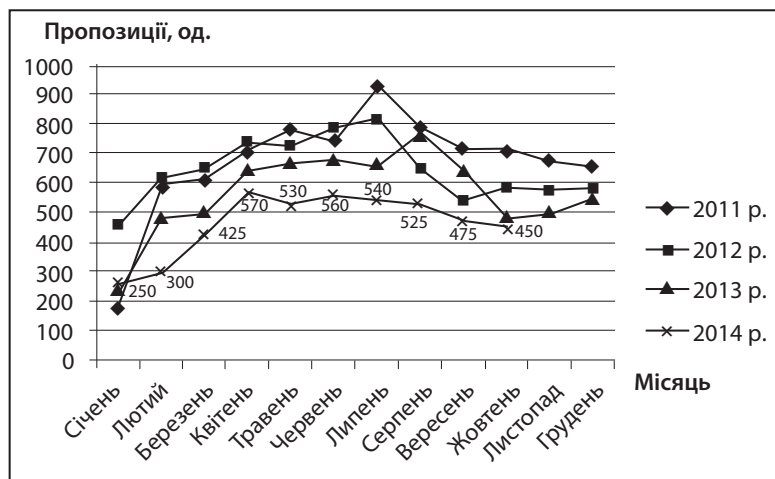

Рис. 4. Динаміка пропозиції послуг будівельно-промислового комплексу Вінницької області

Джерело: власне обстеження регіональних інформаційних джерел.

будівельно-промислового комплексу полягає критерій гарантованості економічних інтересів інвесторів, що зумовлює інвестиційний клімат країни.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження засвідчили, що в Україні поки що не закріпилась позитивна тенденція соціально-економічного розвитку, яка була б обумовлена яскраво вираженим економічним зростанням у будівництві. Тому задля покращення ситуації та забезпечення усталеного зростання ВВП будівельна індустрія повинна розглядатися як потенційно малозадіяний до останнього часу об'єкт мультиплікаційного інвестиційного впливу.

Пріоритетним напрямком розвитку для країни з перехідною економічною системою має бути будівельно-індустріальний комплекс.

Перспективи галузі значною мірою залежать від активності малого бізнесу у регіонах. При цьому, не зважаючи на економічну нестабільність, усе більших перспектив набуває використання у виробничо-збутовій діяльності маркетингово-комунікаційних інструментів, адаптованих під вітчизняного споживача. ■

ЛІТЕРАТУРА

- Белоусова Л. С.** Отраслевая и территориальная трансформация строительного комплекса региона (методические аспекты) / Л. С. Белоусова // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2010. – № 3. – С. 27 – 34.
- Чистов Л. М.** Экономика строительства : учебник. – СПб. : Изд-во «Питер», 2001. – 384 с.
- Гусева М. Н.** Управление обеспечением конкурентоспособности предпринимательских структур в строительстве : монография / М. Н. Гусева. – М. : Архитектура-С, 2011 – 400 с.
- Карлова О. А.** Особливості та потенційні можливості розвитку житлового будівництва в регіонах України / О. А. Карлова // Економіка будівництва і міського господарства. – 2013. – Т. 9. – № 4. – С. 329 – 334.
- Пинда Ю. В.** Організаційно-економічне забезпечення конкурентоспроможності будівельного комплексу регіону : дис. ... канд.наук: 08.00.05 / Ю. В. Пинда. – Інститут регіональних досліджень НАН України, Львів, 2009.

- Щеглова О. Ю.** Житлове будівництво як стимулятор регіонального розвитку економіки України / О. Ю. Щеглова // Коммунальное хозяйство городов. – 2010. – № 94. – С. 259 – 263.

- Зернюк О. В.** Маркетинговий менеджмент будівельного підприємства / О. В. Зернюк, С. В. Забара // Экономика Крыма. – 2011. – № 1(34). – С. 452 – 457.

- Рогожин П. С.** Экономика строительных организаций / П. С. Рогожин, А. Ф. Гойко. – К. : Видавничий дім «Скарби», 2001. – 448 с.

- <http://www.referatus.com.ua/tehnichni-nauki/shtukaturni-roboti-diplomna-robota>

- Крючкова І. В.** Структурні чинники розвитку економіки України / І. В. Крючкова. – К. : Наукова думка, 2004. – 317 с.

- Перський Ю. К.** Локальные рынки жилищного строительства: вектор конкурентного развития : монография / Ю. К. Перський, Ю. В. Катаева / Перм. гос. ун-т. – Пермь, 2010. – 168 с.

- Кирнос В. М.** Организация строительства / В. М. Кирнос. – Днепропетровск : Пороги, 2005. – 309 с.

- Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>

- Ларіна Н. В.** Логистика / Н. В. Ларіна. – К. : ІЕПД НАН України, 2004. – 237 с.

- http://www.veorus.ru/EGR%20contest_2013/Golovacheva%20K.S.-EGR-2013.pdf

- Україна в цифрах 2013 рік. Статистичний збірник / За ред. О. Г. Осауленка. – К., 2014. – 239 с.

- Житлове будівництво в Україні у 2007 – 2013 рр. Статистичний збірник / За ред. Л. В. Овденко. – К., 2014. – 108 с.

- Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики України ; за ред. О. Г. Осауленка. – К., 2014. – 533 с.

- Федеральная служба государственной статистики Российской Федерации [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/accounts

- Национальный статистический комитет Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://belstat.gov.by/ofitsialnaya>

- Агентство Республики Казахстан по статистике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.stat.kz/>

- Статистичний щорічник Вінниччини за 2006 рік. Головне управління статистики у Вінницькій області / За заг. ред. С. Н. Ігнатова. – Вінниця, 2006. – 624 с.

- Статистичний щорічник Вінниччини за 2011 рік. Головне управління статистики у Вінницькій області / За заг. ред. С. Н. Ігнатова. – Вінниця, 2011. – 580 с.

24. Статистичний щорічник Вінниччини за 2013 рік. Головне управління статистики у Вінницькій області / За заг. ред. С. Н. Ігнатова. – Вінниця, 2013. – 620 с.

25. Равікович І. Є. Тенденції розвитку будівельних матеріалів в Україні / І. Є. Равікович // Економіка та підприємництво : зб. наук. праць молодих учених та аспірантів / М-во освіти і науки України ; ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана» ; відп. ред. С. І. Дем'яненко. – 2009. – Вип. 22. – С.112 – 122.

26. Васильченко А. О. Маркетинговая стратегия управления конкурентоспособностью строительных предприятий / А. О. Васильченко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4, Т. I. – С. 138 – 147.

REFERENCES

Agentstvo Respubliki Kazakhstan po statistike. <http://www.stat.kz/>

Belousova, L. S. "Otraslevaia i territorialnaia transformatsiia stroitel'nogo kompleksa regiona (metodicheskie aspekty)" [Sectoral and territorial transformation of the building complex of the region (methodological aspects)]. *Izvestiia Sankt-Peterburgskogo universiteta ekonomiki i finansov*, no. 3 (2010): 27-34.

Chistov, L. M. *Ekonomika stroitelstva* [Construction industry]. St. Petersburg: Piter, 2001.

Derzhavnyi komitet statystyky Ukrainy. <http://ukrstat.gov.ua>
http://www.veorus.ru/EGR%20contest_2013/Golovacheva%20K.S.-EGR-2013.pdf

Federalnaia sluzhba gosudarstvennoy statistiki Rossyskoy Federatsii. http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat_main/rosstat/ru/statistics/accounts

Guseva, M. N. *Upravlenie obespecheniem konkurentosobnosti predprinimatelskikh struktur v stroitelstve* [Management software competitiveness of enterprise structures in construction]. Moscow: Arkhitektura-S, 2011.

Kriuchkova, I. V. *Strukturni chynnyky rozvytku ekonomiky Ukrainy* [Structural factors of economic development of Ukraine]. Kyiv: Naukova dumka, 2004.

Kirnos, V. M. *Organizatsiia stroitelstva* [Organization of construction]. Dnepropetrovsk: Porogi, 2005.

Karlova, O. A. "Osoblyvosti ta potentsiini mozhlyvosti rozvytku zhytlovoho budivnytstva v rehionakh Ukrainy" [Features and potential for housing development in the regions of Ukraine]. *Ekonomika budivnytstva i miskoho hospodarstva*, vol. 9, no. 4 (2013): 329-334.

Larina, N. V. *Lohistyka* [Logistics]. Kyiv: IEPD NAN Ukrainy, 2004.

Natsionalnyy statisticheskiy komitet Respubliki Belarus. <http://belstat.gov.by/ofitsialnaya>

Perskiy, Yu. K., and Kataeva, Yu. V. *Lokalnye rynki zhilishchnogo stroitelstva: vektor konkurentnogo razvitiia* [Local housing market: the vector of competitive development]. Perm, 2010.

Pynda, Yu. V. "Orhanizatsiino-ekonomichne zabezpechennia konkurentospromozhnosti budivelnogo kompleksu rehionu" [Organizational and economic support competitiveness of the construction sector in the region]. *Dys. ... kand. nauk: 08.00.05*, 2009.

Rohozhyn, P. S., and Hoiko, A. F. *Ekonomika budivnykh orhanizatsii* [Economy construction companies]. Kyiv: Skarby, 2001.

Ravikovych, I. IE. "Tendentsii rozvytku budivnykh materialiv v Ukraini" [Trends in the building materials in Ukraine]. *Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, no. 22 (2009): 112-122.

Statystychnyi shchorichnyk Ukrainy za 2013 rik [Statistical Yearbook of Ukraine for 2013]. Kyiv, 2014.

Shchehlova, O. Yu. "Zhytlove budivnytstvo iak stymuliator rehionalnoho rozvytku ekonomiky Ukrainy" [Housing as a stimulant for regional economic development of Ukraine]. *Kommunalnoe khoziaistvo horodov*, no. 94 (2010): 259-263.

Statystychnyi shchorichnyk Vinnychchyny za 2006 rik [Statistical Yearbook of Vinnitsa region in 2006]. Vinnytsia, 2006.

Statystychnyi shchorichnyk Vinnychchyny za 2011 rik [Statistical Yearbook of Vinnitsa region in 2011]. Vinnytsia, 2011.

Statystychnyi shchorichnyk Vinnychchyny za 2013 rik [Statistical Yearbook of Vinnitsa region by 2013]. Vinnytsia, 2013.

Ukraina v tsyfrakh 2013 rik [Ukraine in Figures 2013]. Kyiv, 2014.

Vasilchenko, A. O. "Marketingovaia strategiiia upravleniia konkurentosobnosti stroitelnykh predpriatii" [The marketing strategy of competitiveness management of construction enterprises]. *Marketynh i menedzhment innovatsii*, vol. 1, no. 4 (2011): 138-147.

Zerniuk, O. V., and Zabara, S. V. "Marketynhovy menedzhment budivelnogo pidpriemstva" [Marketing management of construction enterprises]. *Ekonomika Kryma*, no. 1 (34) (2011): 452-457.

Zhytlove budivnytstvo v Ukraini u 2007 – 2013 rr. [Housing construction in Ukraine in 2007 - 2013]. Kyiv, 2014.

<http://www.referatus.com.ua/tehnichni-nauki/shtukaturni-roboti-diplomna-robota>